

Vaddå *att...*???

Hans Lundkvist projektledare, Bengt Pontén projektkoordinator

*Kan ett projekt heta vad som helst? Vem eller vilka är det som står bakom? Vad vill man åstadkomma? Vad betyder egentligen *att...*?*

I det här fallet står *att...* för attraktivitet. *att...* föddes ur en samverkan mellan Arbetslivsinstitutet (ALI), Högskolan Dalarna och IUC Dalarna AB. Projektet fungerar som en ekonomisk och regional resursplattform. Vår avsikt är att genom utveckling av "Attraktiva tillverkningsföretag" försäkra Dalarna om en både långsiktig och varaktig utveckling. Men det handlar inte bara om att öka attraktionskraften, det är lika viktigt att behålla och ta hand om den personal som redan finns.

Mycket vatten har runnit under broarna sedan ALI fick en första förfrågan om att etablera ett kontor i Dalarna 1999. Man valde en annan men väl så intressant väg (se artikel med Ing-Marie Andersson och Gunnar Rosén) och mycket har hänt sedan dess.

"Dalarna ska genom projektet bli nationellt och internationellt uppmärksammat för att ha en medveten utveckling för ett attraktivt arbetsliv i en attraktiv livsmiljö"

Så låter vår vision. Vi är en bra bit på väg, vi har genomfört en rad konkreta åtgärder för näringsliv och organisationer och ett antal forsknings- och utvecklingsinsatser. Kopplingarna till andra projekt blir allt fler och nätverken växer inom och utanför länet.

att... ägs av Högskolan Dalarna och ett femtontal personer från ALI, Högskolan Dalarna, IUC Dalarna AB m. fl. är på olika sätt involverade i projektet.

Under resans gång kommer *att...* löpande ut med informationsblad om olika konkreta projekt, "*att...* informerar". Men vi vill ta ett steg till. Vi vill att fler ska få veta vad som är på gång och vi vill också få igång en dialog mellan oss i *att...* och människor runt om i länet – i skolor, på företag o.s.v. Vi vill hitta er som har bra idéer och som vill någonting. Det är därför vi ger ut det här nyhetsbrevet. Hör gärna av dig till oss.

Intervju med Hans Lundkvist
Projektledare för *att...*

att... vill inspirera, koordinera, stödja och genomföra insatser som på kort och lång sikt bidrar till att göra tillverkningsföretag i Dalarna attraktiva och minska deras rekryteringsproblem för att säkra en långsiktig tillväxt.

Våra tre mål:

- * Ökat intresse för industri och teknik
Att få individen att se industrin som en framtida arbetsplats, samarbetspartner eller kund
- * Utveckling av attraktiva arbetsplatser
Att genom utveckling av kompetens, organisation och fysiska åtgärder m.m. skall utvecklande, säkra och mer attraktiva arbetsplatser skapas
- * Ökad rekryteringsbas
Inspirera till att bryta traditionella könsmonster och verka för ökad kulturell mångfald inom skola och industri.

En arbetsvetenskaplig kunskapsmiljö

Som jägmästare har jag alltid intresserat mig för människorna i skogen och hur deras arbetsmiljö ser ut, säger Bengt Pontén. Det är utvecklingsarbete och forskning inom arbetslivsfrågor som är mitt huvudområde. På Högskolan Dalarna ingår jag som forskningsledare och lärare i ämnena Skog och trä, Företagsekonomi och IT/Informatik. Jag är också högskolans koordinator för att...

Avsiktsförklaring

Arbetsmiljöfrågorna har legat i malpåse allt för länge. Så som verkligheten ser ut på arbetsmarknaden med allt fler långtidssjukskrivningar måste vi se till att utveckla attraktiva arbetsplatser. Här har Högskolan Dalarna en given roll. Därför gläder jag mig åt den avsiktsförklaring om samverkan som Arbetslivsinstitutet (ALI) och Högskolan Dalarna (HDa) nyss har undertecknat. Avsiktsförklaringen tar avstamp i **att...** projektet och syftar till att stärka den arbetsvetenskapliga kompetensen i Dalarna. Underförstått stärker det också den regionala utvecklingen av samhälle och näringsliv.

Kursverksamhet

Vi tänker börja med att erbjuda tre 5-poängskurser i arbetsmiljöarbete, förändringsarbete och rehabilitering. De kommer att starta vid Högskolan Dalarna i höst. Fördjupningskurser är också planerade. Många människor som jobbar med arbetsmiljö- och arbetslivsfrågor efterfrågar mer kunskap inom de här områdena. Företagshälsovårderna, Försäkringskassan, Länsarbetsnämnden, Landstinget, företag och fackföreningar – alla vill att vi startar sådana utbildningar.

Öppet för alla

Vi vill nå ut så brett som möjligt, därför har vi också tänkt hålla öppna seminarier och föreläsningar i olika aktuella ämnen.

På sikt hoppas jag att vi ska kunna bygga upp en arbetsvetenskaplig kunskapsmiljö vid Högskolan Dalarna som så många har efterfrågat.

Intervju med Bengt Pontén
Högskolan Dalarna

Ing-Marie Andersson, forskare

En rörlig tillvaro

Om man ska få folk intresserade av någonting måste man ha något intressant att erbjuda. Och ska man få människor att trivas på sitt arbete och stanna kvar, då spelar arbetsmiljön en mycket stor roll.

Docenterna Gunnar Rosén och Ing-Marie Andersson från Arbetslivsinstitutet (ALI), för en ambulerande tillvaro. Ungefär 60 % av sin arbetstid tillbringar de i Dalarna – på olika möten, på väg till eller ute på små tillverkande företag. De arbetar aktivt med att

studera hur utvecklings- och förändringsprocesserna går och försöker komma fram till vad attraktivitet på en arbetsplats kan innebära. De fungerar också som stöd och samtalspartner när de kommer ut på företagen.

Mobil strategi

Från början hade ALI fått en förfrågan om att etablera ett kontor här i Dalarna. "Visst kan vi verka i Dalarna" sa man från ledningshåll "men vi vill pröva en annan modell". Så Gunnar och Ing-Marie fick uppdraget och de har utvecklat en arbetsmodell som de kallar en "mobil strategi". De båda reser runt i länet och besöker företag, håller i utbildningar och finns som resurspersoner ett par dagar i veckan.

– På ALI arbetar vi på enheten som heter "Forskning om utvecklingsprocesser", berättar Gunnar Rosén. Vi som jobbar där är involverade i en rad olika utvecklingsprocesser runt om i landet. Hur kan företagen ta till sig den kunskap som forskningen kommer fram med? Vi vill aktivt föra ut den kunskapen till människor ute i arbetslivet.

Tala samma språk

Hur blir ni mottagna ute på företagen? Finns det en avvaktande attityd gentemot den akademiska världen?

– Vi blir alltid väldigt positivt bemötta, säger Ing-Marie Andersson. Men visst betyder vårt förhåll-

Gunnar Rosén, forskare

ningssätt mycket. Det kan ta en stund innan isen är bruten, men det visar sig ganska snart att vi talar samma språk och använder samma termer. Det är ju frågan om ett delat lärande. Det är ju vår *gemensamma* kunskap som ska leda till någonting.

Avsiktsförklaring

Hur kommer ni att arbeta i fortsättningen? Kommer ALI att finnas kvar i Dalarna på det här viset?

– Vår tanke har alltid varit att när denna period är över ska det finnas andra här på plats som kan förvalta det vidare. Högskolan är en självklar part. Den avsiktsförklaring som HDa och ALI har skrivit under visar hur vi tänker arbeta och vartåt vi vill komma.

27 – 16 – 10

Arbetsmiljöfrågorna fick ligga i malpåse under 1990-talet men de blir allt viktigare för alla företag och organisationer.

att... iscensatte ett möte med arbetsgivarorganisationer och industrifackförbunden och ställde frågan: Har ni problem med arbetsmiljöarbetet i de mindre tillverkningsföretagen här i Dalarna?

Svaret blev att visst hade de det. Detta mynnade ut i att man ville ta reda på hur arbetsmiljöarbetet fungerar. Vilka resurser hade man? Fanns kunskapen? Arbetsgruppen valde ut 27 representativa tillverkningsföretag spridda över länet. Alla blev besökta, intervjuade och fick sin arbetsmiljö bedömd. Dessa blev sedan erbjudna att ta del av resultaten som gällde just deras specifika miljö. 16 företag ville ha personligt besök av ALI för att få veta vad man hade kommit fram till. De blev också tillfrågade om de ville gå vidare. Tio företag ville ha aktiv hjälp med sitt arbetsmiljöarbete. Hur detta ska utformas håller arbetsgruppen som bäst på med att planera.

Parallellt med insatserna hos företagen har även en undersökning bland länets Företagshälsovårdsresurser genomförts. Resultaten av denna undersökning kommer att ligga till grund för kommande insatser från *att...*

UNAR öppnar nya dörrar

Att varje människa ska kunna försörja sig själv, vara nyttig och känna delaktighet kan låta som en självklarhet. Tyvärr är det inte alltid så. Dessa grundläggande principer har projektet UNAR (UtomNordiska Akademiska Resurser) tagit fasta på och det är dem man tänker utgå ifrån.

UNAR är ett resultat av två aktörers övergripande mål: resursplattformen *att...*:s idé om att verka för ökad kulturell mångfald inom näringslivet och Dalarnas Mångfaldsråds intresse att skapa social medvetenhet kring integration och mångfald i länet.

Ramon Pérez Cortés

Rätt kunskap på rätt plats

Idag finns mellan 100 och 145 personer i Dalarna med eftergymnasial utbildning och utomnordisk bakgrund som saknar arbete.

Andra har tvingats ta jobb under sin kompetensnivå. Många har sökt hundratals jobb men inte ens kommit till intervju. Det är ett enormt resursslöseri men tyvärr är det så verkligheten ser ut.

– Dessa människor saknar sociala nätverk i samhället och svenska referensramar, säger Ramon Pérez Cortés, projektledare för UNAR. Vi måste ta tillvara de resurser som faktiskt

finns här i landet. De flesta vet *att* något måste göras men inte *hur*. UNAR arbetar just med *hur* det ska gå till. Vi borde gå varandra till mötes och byta erfarenheter. Detta är både en demokratisk och en akademisk fråga. Ramon arbetade tidigare i Arbetsförmedlingens länsprojekt LOGOS – för arbetssökande med utomnordisk bakgrund. Här var man medveten om problemet men saknade resurser när det gällde högutbildade invandrare. Deras betyg behövde valideras (ställas i relation till svenska betyg) och det kunde inte göras av Arbetsförmedlingen. Det ligger på Högskoleverkets bord.

En dag när Ramon fortfarande arbetade på Arbetsförmedlingen kom en kollega och sa ”Du måste se en skiss som en man som heter Hans Lundkvist har gjort.”

– Det var ett strukturschema över en sorts organisation. Det såg mycket intressant ut, men det fattades ett ben. Ramon ringde till Hasse som nappade direkt. UNAR föddes och idag står en rad aktörer bakom projektet: Högskolan Dalarna, ESF-rådet, Länsstyrelsen, Länsarbetsnämnden, Svenskt Näringsliv och FR.

Individens och företagets behov

Hur är då UNAR tänkt att fungera? Man utgår från varje individs bakgrund och behov och försöker hitta företag som kan ställa en plats till förfogande under en period. Ta exempelvis en kvinnlig arkitekt från Iran. Hon hänvisar till sin iranska examen och till stora uppdrag från hemlandet men här i Sverige säger de oss ingenting. Hon får en provanställning på en svensk arkitektfirma som ger ett skriftligt utlåtande efter arbetets slutförande. Skulle arkitektens utbildning behöva kompletteras kan Högskolan Dalarna erbjuda studier i just de ämnen hon behöver.

UNAR planeras starta höstterminen 2002 och det kommer att finnas plats för cirka 15 sökande för individuell handledning. Varje deltagare kommer att få en personlig mentor. Intresset för projektet är stort och har redan uppmärksammats av Integrationsverket.

Lyckade LEGO-lektioner

I Framtidsmuseets IT-verkstad sitter åtta tonårstjejer med var sin gul LEGO-robot framför sig. De har byggt dem själva och idag ska de lära sig att programmera den. Röde Eriksson, museipedagog på Framtidsmuseet i Borlänge, visar hur det går till. Stämningen är lätt avvaktande men ändå koncentrerad.

Är det okej att jobba med LEGO när man är en fjorton-årig tjej? Är det inte lite barnsligt och kanske pinsamt? Nej, inte om alla i klassen gör det och det visar sig att det faktiskt är kul. Dessutom är det inte vanligt LEGO utan datastyrt, så kallat ROBOLAB. Efter nio timmars intensivt arbete, uppdelat på tre tillfällen, har de här tjejerna från årskurs 8 på Domnarvets skola lärt sig en hel del om teknik, programmering och problemlösning. De vet hur de ska kunna styra sina robotar och de har lärt sig mer om hur kuggjul, drivaxlar och motorer fungerar. Kanske har några av dem upptäckt att teknik kan vara något att satsa mer på längre fram.

Teknikklubbar växer upp

ROBOLAB-lektionerna är ett led i Framtidsmuseets ordinarie verksamhet. I museets vision står att man vill väcka intresse för naturvetenskap och teknik. Det sammanfaller också med ett par av *att...*s mål, att öka intresset för industri och teknik samt att inspirera till att bryta traditionella könsmönster. Pusselbitarna passade i varandra och det föll sig naturligt att samarbeta. Hans Lundkvist hade långt framskridna planer på att utveckla s.k. Teknikklubbar där barn och ungdomar fick chansen att utveckla sitt teknikintresse. Framtidsmuseet tog på sig ansvaret att testköra en Teknikklubb baserad på ROBOLAB, *att...* ställde upp som finansier för pilotprojektet. Resultatet från testperioden blev positivt och allt fler teknikklubbar växer fram i Dalarna.

Hjärnkraft i tävlingsform

Till hösten kommer FIRST LEGO League 2002 att gå av stapeln i Jönköping, Karlstad och i Maserhallen i Borlänge. Tävligen vänder sig till barn och ungdomar mellan 10-16 år. Avsikten är att inrikta sig på samarbete och att stimulera barns intresse för teknik. Detta har vi säkert anledning att återkomma till lite längre fram.

www.framtidsmuseet.se tel 0243 - 79 39 00

För mer information kontakta

Högskolan Dalarna • 781 88 Borlänge • Marita Andersson
tel 023/77 86 68 • fax 023/77 86 01 • www.du.se/att •
infoatt@du.se

Hans Lundkvist
hans@stegvis.com
023/77 86 63
070/554 92 68

Bengt Pontén
Högskolan Dalarna
bpo@du.se
023/77 86 62, 070/374 47 63

Gunnar Rosén
Arbetslivsinstitutet
gunnar.rosen@niwl.se
tel 08/730 92 84

Ing-Marie Andersson
Arbetslivsinstitutet
ing-marie.andersson@niwl.se
tel 08/730 92 54

Text: Agneta Barle, Ordförandet i Falun